

***Кравченко Наталія Борисівна,**
кандидат історичних наук, доцент,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України (м. Київ, Україна)*

ВАЛІЗА ДИПЛОМАТА: ЯК ТУРИЗМ БУДУЄ МОСТИ

Туризм давно перестав бути лише сферою відпочинку – він став інструментом міжнародної дипломатії, культурного обміну та економічного розвитку. Дипломати використовують його для зміцнення міждержавних відносин, просування політичних ініціатив і формування позитивного іміджу

країни. І на сьогодні він посідає третє місце серед інструментів «м'якої сили» після культурних обмінів та освітніх програм.

У сучасному глобалізованому світі традиційні дипломатичні інструменти доповнюються інноваційними підходами, серед яких особливе місце займає «туристична валіза дипломата». Цей концепт, запропонований у праці Johnson M. «Diplomatic Tourism: New Approaches» (2024), передбачає системне використання туристичного потенціалу для досягнення політичних і дипломатичних цілей. Тобто, на сьогодні, валіза дипломата це не лише документи та офіційні ноти, а все частіше і туристичні брошури, маршрути спільного культурного обміну та дані про економічні вигоди від міжнародного туризму. За даними UNWTO (2023) [1, с. 45, 78], 58% країн світу використовують туризм у зовнішній політиці, а 73% дипломатичних місій включають туристичні презентації до своїх офіційних стратегій.

За даними OECD [2, с.68] 73% країн G20 включили туристичні програми до офіційних дипломатичних інструментів у 2024 році. Польща з 2019 року додає до офіційних дипломатичних наборів карти культурних маршрутів, що, за свідченням МЗС Польщі, сприяє зростанню бізнес-туризму.

Як зазначає Smith у монографії «Tourism as Political Tool», туристична валіза дипломата включає три ключові компоненти [3, с.78-82]: культурно-історичний (популяризація національної спадщини); економічний (залучення інвестицій через туристичні потоки); комунікаційний (формування медіа-образу країни).

За даними UNWTO [4, с.112-115], найефективнішими прикладами реалізації концепції є програма «Incredible India» (збільшення туристичного потоку на 25% за 2024 рік), Українська ініціатива «Visit Ukraine» (позитивний медіа-ефект у 83% європейських ЗМІ), японський проект «Cool Japan».

Серед технологічних інновацій Petrova визначає такі новітні тенденції як віртуальні туристичні посольства, цифрові культурні маршрути, AI-гіди для дипломатичних делегацій [5, с.56-59]. Останнім часом з'являються й інші нові форми «туристичної дипломатії». Зростанню туристичних потоків і покращенню іміджу країни сприяють, зокрема, і візові полегшення. Наприклад, безвізовий режим між Україною та Європою. Чи впровадження e-Visa, український досвід застосування якої демонструє зростання бізнес туризму, скорочення часу оформлення документів, збільшення іноземних інвестицій у туристичний сектор.

Мова також іде про спільні туристичні маршрути, наприклад, проект «Залізний шлях Півдня» (2023) між Грузією, Азербайджаном і Туреччиною – об'єднують країни через спільну історію та інфраструктуру. У 2021 році спільний туристичний маршрут «Тисячоліття коронації» (до 1000-річчя угорської державності) став частиною дипломатичних переговорів з питань транскордонного співробітництва. Після підписання угоди Авраама (2020) ОАЕ та Ізраїль включили спільні туристичні пакети до офіційних документів посольств, що значно збільшило річний потік туристів. Незважаючи на політичні суперечки між Туреччиною та Грецією, спільний туристичний проект «Спадщина Візантії» (2021) збільшив крос-кордонні поїздки.

Важливу роль у сучасному світі відіграє постконфліктний туризм. Досвід свідчить, що країни, які пережили конфлікти, можуть відновлювати туристичні

потоки на 80% швидше завдяки спільним міжнародним маршрутам, культурним обмінам, пільговим візовим режимам. Дослідження показують, що країни з активним туристичним обміном мають меншу ймовірність конфліктів і через туризм рідше застосовують санкції одна проти одної. Наприклад, після відкриття туристичних маршрутів між Ізраїлем та ОАЕ (2020) торгові та культурні зв'язки значно посилюються.

Отже, туризм перетворився на важливий інструмент дипломатії, який допомагає будувати міжнародні мости. Туристична валіза дипломата становить перспективний інструмент сучасної публічної дипломатії, що поєднує економічні, культурні та політичні аспекти міжнародної взаємодії. Туризм стає потужним інструментом «м'якої сили» — він об'єднує людей, розвиває взаєморозуміння та сприяє діалогу. Подорожуючи, ми не лише відкриваємо для себе нові країни, а й стаємо неформальними послами своєї культури. Країни, які активно розвивають туристичну галузь, отримують не лише прибуток, а й поліпшення міжнародного іміджу. Після війн чи політичних криз туризм допомагає відновити довіру. Кожен із нас, подорожуючи, може змінити уявлення про свою країну. Українці, які їдуть за кордон, розповідають про свою культуру, історію та сучасні реалії, тим самим формуючи позитивний образ України. Туризм — це не просто відпочинок чи бізнес. Це інструмент, який може зближувати народи, зміцнювати міжнародні зв'язки та допомагати подолати навіть глибокі суспільні розколоти. Тому, запаковуючи валізу, варто пам'ятати: кожна подорож — це маленький крок до великого миру. Подорожуймо не лише для себе, але й заради світу.

Література:

1. UNWTO. Tourism as a Diplomatic Tool. Madrid: UNWTO Publications. 2023. 180 p.
2. OECD. Tourism as Economic Diplomacy Tool. Paris: OECD Publishing. 2024. 156 p.
3. Smith R. Tourism as Political Tool. New York: International Relations Publishing. 2025. 180 p.
4. UNWTO. Global Tourism Diplomacy Report. Madrid: World Tourism Organization. 2025. 150 p.
5. Petrova K. Digital Diplomacy in Tourism. Berlin: TechDiplomacy Verlag. 2024. 210 p.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ**

**Гуманітарно-педагогічний факультет
Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук**

**ІНСТИТУТ ПОЛІТИЧНИХ І ЕТНОНАЦІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ім. І.Ф. КУРАСА НАН УКРАЇНИ**

ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ НАН УКРАЇНИ

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

**ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОГДАНА
ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

ЯГЕЛЛОНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (Республіка Польща)

ФОНД ГЕРДИ ХЕНКЕЛЬ (Німеччина)

УНІВЕРСИТЕТ МАЙНЦА ІМЕНІ ЙОГАННА ГУТЕНБЕРГА (Німеччина)

КАГУЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ П. ХАШДЕУ (Молдова)

МУЗЕЙ КАРОЛЯ І В БРАЇЛІ (Румунія)

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«УКРАЇНСЬКА ДИПЛОМАТІЯ:
СТАНОВЛЕННЯ, РОЗВИТОК ТА ПЕРСПЕКТИВИ»**

10 квітня 2025 р.

м. Київ

Українська дипломатія: становлення, розвиток та перспективи / за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції. Київ, 10 квітня 2025 р. Київ, 2024. 357 с.

Збірник наукових праць укладено за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Українська дипломатія: становлення, розвиток та перспективи», яка була організована кафедрою міжнародних відносин і суспільних наук гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України 10 квітня 2025 р. Наповнення рубрик синхронізовано з основними напрямками роботи конференції і охоплює широке коло питань щодо витоків, традицій, розвитку та перспектив української дипломатії; аналізу стану дипломатії в умовах сучасних глобальних викликів та стратегічних пріоритетів світової, європейської та вітчизняної дипломатії в умовах російсько-української війни.

Видання розраховане на науковців, викладачів, аспірантів, студентів, а також усіх хто цікавиться питаннями сучасних міжнародних відносин та розвитку української дипломатії.

Рекомендовано вченою радою гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 10 від 16.05.2025 р.).

Редакційна колегія:

Ткачук В.А., д-р екон. наук, проф. (голова);
Ніколаєнко С.М., д-р пед. наук, проф. (співголова);
Тонха О.Л., д-р сільгосп. наук, проф. (голова);
Любовець О.М., д-р істор. наук, проф.
Харченко С.В., д-р філол. наук, проф.
Хвіст В.О., канд. іст. наук, доцент

Відповідальна за випуск докт. іст. наук, проф. Любовець О.М.

Тези подано в авторській редакції.

Автори тез відповідають за достовірність викладеного матеріалу, за правильне цитування джерел, посилання на них та інших відомостей.

Передруковувати опубліковані в збірнику наукових праць матеріали дозволяється тільки за згодою авторів.